

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Денисенко М. П., д.е.н., проф., професор кафедри бізнес-економіки
Бобровник А. В., аспірант
Київський національний університет технологій та дизайну

Ступінь розвитку та захисту конкуренції є не лише критерієм цивілізованості ринкових відносин у країні, а й суспільною цінністю.

Україна за роки своєї незалежності завдяки реалізації конкурентної політики пройшла шлях від планово-адміністративної системи господарювання до держави з ринковою економікою.

Законодавство про захист економічної конкуренції є однією з наймолодших галузей українського права. У цьому році йому виповнилося двадцять чотири роки. Варто зазначити, що конкурентне законодавство є однією з найбільш гармонізованих із європейським галузей національного законодавства України.

Історія розвитку законодавства про захист економічної конкуренції в Україні розпочалася з прийняття у лютому 1992 року Закону України “Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності”, який започаткував створення правової системи захисту економічної конкуренції. Цей закон був побудований на основі антимонопольного законодавства розвинутих країн. В умовах майже 100 відсоткової монополізації економіки та відсутності культури конкуренції у бізнесових колах та суспільстві в цілому цей закон, насамперед, вирішував завдання припинення численних зловживань монопольним становищем суб’єктів господарювання, антиконкурентних дій органів влади та недобросовісної конкуренції.

Наступним кроком було прийняття у 1993 році Закону України “Про Антимонопольний комітет України”, яким було створено інституційні засади захисту конкуренції, визначено Антимонопольний комітет України уповноваженим органом у сфері захисту конкуренції, встановлено його завдання та повноваження.

Найбільш вагомою подією у формуванні законодавства у сфері конкуренції мало закріплення у 1996 році основних принципів державного захисту конкуренції у Конституції України.

Також у 1996 році за ініціативою Антимонопольного комітету України норми щодо захисту від недобросовісної конкуренції були удосконалені та виділені в окремий Закон України “Про захист від недобросовісної конкуренції”, який спрямований на захист підприємців від недобросовісної конкуренції, встановлення, розвиток і забезпечення торгових та інших чесних звичаїв ведення конкурентної боротьби при здійсненні підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки.

Для реалізації завдань та повноважень, визначених законодавством про

захист економічної конкуренції було прийнято низку підзаконних актів, якими встановлено спеціальні правові механізми, спрямовані на запобігання монополізації ринків і обмеження конкуренції на них.

За активної участі органів Комітету у ході реформ 1990-х років в Україні було створено основні інституційні передумови розвитку економічної конкуренції. З них найважливіше значення мали приватизація, лібералізація цін, ліквідація монополії держави на зовнішню торгівлю.

У 2002 році набув чинності Закон України «Про захист економічної конкуренції». Враховуючи, що на той момент Україна задекларувала стратегічну мету вступ до Європейського Союзу, конкурентне законодавство України було побудовано на базі німецького законодавства та максимально наближене до конкурентного законодавства ЄС.

Протягом останніх років базове законодавство про захист конкуренції в Україні неодноразово удосконалювалося. До найбільш значущих змін можна віднести:

- зміни, внесені в Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», що дозволили Комітету припиняти порушення законодавства у вигляді поширення суб'єктами господарювання інформації, що вводить в оману;

- зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції», що дозволили виявляти антиконкурентні дії шляхом економічного аналізу, розширення повноважень територіальних відділень Комітету завдяки збільшенню розмірів штрафних санкцій, які вони можуть накладати;

- зміни до Закону України «Про Антимонопольний комітет України», які розширили сферу повноважень Антимонопольного комітету України по захисту конкуренції на сферу державних закупівель, а також поклали на Комітет повноваження органу оскарження процедур державних закупівель;

- зміни до Законів України «Про Антимонопольний комітет України», «Про природні монополії», «Про телекомунікації» в частині розмежування повноважень Антимонопольного комітету та національних регуляторів у сферах природних монополій та зв'язку.

У вересні 2012 року розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Концепцію Загальнодержавної програми розвитку конкуренції в Україні на 2013-2023 роки, розроблену Антимонопольним комітетом України на виконання Національного плану дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12 березня 2012 року № 187.

На сьогодні українське конкурентне законодавство, за оцінкою експертів Організації економічного співробітництва та розвитку, в цілому ефективно регулює відносини, які можуть впливати на економічну конкуренцію на території України.